

Sygn. akt II PZ 53/10

POSTANOWIENIE

Dnia 27 stycznia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Beata Gudowska (przewodniczący)

SSN Zbigniew Hajn (sprawozdawca)

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa E. D.

przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej [...]

o przywrócenie do pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 27 stycznia 2011 r.,

zażalenia powódki na wyrok Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń

Społecznych

z dnia 7 lipca 2010 r.,

**uchyla zaskarżone postanowienie zawarte w pkt. III wyroku
Sądu Okręgowego z 7 lipca 2010 r. i w tym zakresie przekazuje
sprawę do ponownego rozpoznania temu sądowi.**

U z a s a d n i e

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy w sprawie z powództwa E. D. przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej [...], na skutek apelacji wniesionej przez powódkę od wyroku Sądu Rejonowego z 2 listopada 2007 r., wyrokiem z 7 lipca 2010 r.: (I) zmienił zaskarżony wyrok w pkt. 1. w ten sposób, że zasądził od pozwanej na rzecz powódki E. D. 97.061,80 zł. tytułem odszkodowania za naruszające przepisy prawa rozwiązanie umowy o pracę bez wypowiedzenia; (II) w pozostałej części apelację

oddalił; (III) zasądził od pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej na rzecz powódki E. D. 60 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego w drugiej instancji

Dalej idącą apelację w kwestii żądania przywrócenia do pracy i dalej idącego odszkodowania Sąd Okręgowy oddalił, orzekając o kosztach zastępstwa procesowego w instancji odwoławczej na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z § 12, 11 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. nr. 163 poz. 1349 ze zm.).

Pełnomocnik powódki wniósł zażalenie, zaskarżając pkt 3 wyroku z 7 lipca 2010 r. wydanego przez Sąd Okręgowy, w części, tj. w zakresie w jakim nie zostały na rzecz powódki zasądzone koszty postępowania ponad 60 zł.. Zaskarżonemu punktowi 3 wyroku zarzucono: (1) naruszenie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z 98 § 3 k.p.c., przez brak zasądzenia od pozwanej na rzecz E. D. kosztów procesu w pełnej wysokości, to jest przez brak uwzględnienia, że powódka w toku postępowania poniosła koszty wpisu sądowego od apelacji w kwocie 6.880 zł.; od skargi kasacyjnej również w wysokości 6880 zł. oraz przez brak uwzględnienia, że były to koszty celowego dochodzenia roszczenia przez powódkę; (2) naruszenie art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398 k.p.c., przez brak orzeczenia przez Sąd Okręgowy, któremu sprawa została przekazana do ponownego rozpoznania, o kosztach postępowania kasacyjnego; (3) naruszenie § 12 ust. 4 pkt. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu przez brak uwzględnienia, że wynoszą one za sporządzenie i wniesienie skargi kasacyjnej oraz udział w rozprawie przed Sądem Najwyższym - 75 % stawki minimalnej, a jeżeli w drugiej instancji nie prowadził sprawy ten sam radca prawny - 100 % stawki minimalnej, w obu wypadkach nie mniej niż 120 zł.

Wskazując na powyższe wniesiono o zmianę pkt. 3 wyroku i orzeczenie, że pozwana Spółdzielnia Mieszkaniowa obowiązana jest zwrócić E. D. łączną kwotę 13.940 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu przed sądem drugiej instancji oraz Sądem Najwyższym; zasądzenie od pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej na rzecz E. D. kosztów postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu zażalenia wskazano, że Sąd Okręgowy pominął fakt, że sprawa była przez ten Sąd ponownie rozpoznawana na skutek uchylenia pierwszego wyroku wydanego przez Sąd Okręgowy w sprawie przez Sąd Najwyższy. Zasądził on jedynie 60 zł. tytułem zastępstwa prawnego w II instancji, a nie zasądził kosztów postępowania kasacyjnego, w tym również zastępstwa prawnego przed Sądem Najwyższym. Jak wynika z art. 108 § 2 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c. wobec uchylenia orzeczenia przez Sąd Najwyższy i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, Sąd Okręgowy wydając kolejny wyrok powinien w swym orzeczeniu rozstrzygnąć o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Okręgowy nie wywiązał się z tego wymogu. Należy podnieść, że Sąd Okręgowy zasądził od strony pozwanej na rzecz powódki 60 zł., wyraźnie w sentencji orzeczenia wskazując, że następuje to tytułem zastępstwa prawnego w II instancji. Tym samym koszty zastępstwa procesowego powinny zostać określone przez Sąd Okręgowy na kwotę co najmniej 180 zł..

Po drugie, Sąd Okręgowy w swym orzeczeniu nie uwzględnił w ogóle faktu, że powódka w niniejszej sprawie poniosła znaczne koszty wpisów sądowych w łącznej kwocie 13.760 zł. (wpis od apelacji w wysokości 6.880 oraz wpis od skargi kasacyjnej również w kwocie 6.880 zł.) z tytułu postępowania apelacyjnego oraz prowadzonego w związku z wniesieniem skargi kasacyjnej.

Sąd Okręgowy przyjął, wobec podwyższenia wartości przyznanego powódce odszkodowania z 43.448,02 zł. do 97.061,80 zł., tj. o 53.613,78 zł., że strona powodowa wygrała postępowanie apelacyjne w całości.

W związku z powyższym zastosowanie powinien znaleźć w niższej sprawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z 98 § 3 k.p.c. Pierwszy z tych przepisów nakłada na stronę przegrywającą sprawę obowiązek zwrotu przeciwnikowi na jego żądanie kosztów niezbędnych do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). Art. 98 § 3 k.p.c. stanowi natomiast, że do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Z przepisów tych wynika, że Spółdzielnia Mieszkaniowa powinna zwrócić powódce również kwoty uiszczonych przez powódkę wpisów sądowych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Pod pojęciem kosztów postępowania cywilnego należy rozumieć wszelkie koszty ponoszone przez podmioty postępowania (względnie Skarb Państwa) w związku z jego tokiem. Koszty postępowania cywilnego obejmują: koszty sądowe, na które składają się opłaty sądowe (opłata i opłata kancelaryjna) oraz podlegające zwrotowi wydatki sądowe; koszty mediacji; koszty związane z udziałem strony występującej osobiście lub reprezentowanej przez pełnomocnika niewykwalifikowanego, na które składają się poniesione przez nią koszty sądowe; koszty przejazdów do sądu oraz równowartość zarobku utraconego wskutek stawiennictwa w sądzie; koszty zastępstwa procesowego strony przez pełnomocnika wykwalifikowanego, na które składają się jego wynagrodzenie i poniesione wydatki (zob. T. Demendecki, Komentarz bieżący do art. 98 kodeksu postępowania cywilnego, System Informacji Prawnej LEX 2010).

Zażalenie do Sądu Najwyższego służy na postanowienie sądu drugiej instancji co do kosztów procesu w takim zakresie, w jakim mogło być ono wydane przez ten sąd w orzeczeniu kończącym postępowanie apelacyjne. W konsekwencji zażalenie do Sądu Najwyższego na podstawie art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c. przysługuje na postanowienie sądu drugiej instancji o kosztach postępowania apelacyjnego, a także o kosztach postępowania kasacyjnego w przypadku uprzedniego uchylecia przez Sąd Najwyższy wyroku sądu drugiej instancji i przekazania sprawy temu sądowi do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego (art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., por. postanowienie SN z dnia 23 czerwca 2010 r., sygn. akt II CZ 45/10, niepubl.; postanowienie SN z 24 września 2010 r. IV CZ 60/10).

Zgodnie z art. 98 § 1 k.p.c., strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Powołany przepis ustanawia dwie zasady rozstrzygnięcia o kosztach procesu, tj. zasadę odpowiedzialności za wynik procesu oraz zasadę orzekania o zwrocie kosztów niezbędnych i celowych. Najogólniej rzecz ujmując za przegrywającego uznaje się powoda, którego żądanie nie zostało uwzględnione,

lub pozwanego, którego obrona okazała się nieskuteczna. Dla oceny, która ze stron przegrała sprawę nie ma znaczenia to, z czyjej inicjatywy postępowanie zostało wszczęte w drugiej instancji. Z kolei o tym, w jakim stopniu strona wygrała lub przegrała sprawę decyduje rezultat przeprowadzonego porównania roszczeń dochodzonych z roszczeniami ostatecznie uwzględnionymi, przy czym porównania tego dokonuje się mając na względzie ostateczny wynik procesu, nie zaś rozstrzygnięcia w poszczególnych instancjach. Żadnego znaczenia dla oceny stopnia, w jakim strona wygrała lub przegrała sprawę, nie ma natomiast to, czy sąd rozstrzygając sprawę podzielił argumentację prawną przedstawioną przez stronę oraz czy i w jakim zakresie uwzględnił podniesione przez stronę zarzuty. Jeżeli natomiast strona nie wygrała sprawy w całości, bowiem sąd tylko częściowo uwzględnił jej żądania, wówczas sąd koszty wzajemnie znosi lub stosunkowo rozdziela (art. 100 zdanie pierwsze k.p.c.), (zob. postanowienie SN z dnia 12 stycznia 2010 r. III CZ 65/09; postanowienie SN z 10 października 2007 r. II PZ 36/07, OSNP 2008, nr 21-22, poz. 319, postanowienie SN z dnia 20 maja 2010 r. V CZ 30/10).

Zasada kosztów niezbędnych i celowych zobowiązuje stronę przegrywającą do zwrotu przeciwnikowi procesowemu tylko tych poniesionych faktycznie kosztów procesu, które były niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony. Jeśli chodzi o opłaty sądowe, których zwrotu domaga się strona wnosząca zażalenie, to niezbędność ta jest oczywista, skoro z mocy art. 126² § 1 k.p.c. sąd nie podejmuje żadnej czynności na skutek pisma, od którego nie została uiszczona należna opłata. Do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez adwokata zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony (art. 98 § 3 k.p.c.). Z przytoczonego przepisu jednoznacznie wynika, że koszty sądowe, które obejmują opłaty i wydatki, (art. 2 ust. 1, art. 5 ust. 1 pkt 3 u.k.s.c.), z mocy ustawy mają charakter kosztów niezbędnych i celowych, a zatem w wypadku ich poniesienia podlegają zwrotowi.

Podniesione w zażaleniu zarzuty są trafne. W uzasadnieniu wyroku z 7 lipca 2010 r. Sąd Okręgowy nie zasądził na rzecz powódki poniesionych przez nią: kosztów wpisu sądowego od apelacji, wpisu sądowego od skargi kasacyjnej, kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, a rozstrzygnięcie ograniczone do kosztów zastępstwa procesowego w drugiej instancji umotywował jedynie co do tych kosztów. W konsekwencji nie wiadomo, z jakich przyczyn Sąd nie uwzględnił poniesionych przez żalącą się pozostałych kosztów.

Jeśli z jakichś względów sąd drugiej instancji uznał za stosowne niezasądzenie na rzecz powódki należnych jej kosztów, powinien to starannie umotywować przez wskazanie okoliczności stanowiących "wypadek szczególnie uzasadniony" w rozumieniu art. 102 k.p.c. Powoduje to konieczność uchylenia zaskarżonego postanowienia i przekazania wniosku pozwanej o przyznanie kosztów procesu do ponownego rozpoznania. (zob. również postanowienia Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2010 r. III CZ 66/09; z 10 grudnia 2009 r. III CZ 47/09, niepubl.; z 13 września 2010 r. II PZ 23/10).

Z przedstawionych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.